

A Pannon Takarékszövetkezet a rá vonatkozó lényeges információkat a 234/2007.(IX.4.) Kormány rendelet előírásainak figyelembe vételével az alábbiakban hozza nyilvánosságra:

Kockázatkezelési elvek, módszerek

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 76/K. § (1) bekezdése szerint „A hitelintézetnek megbízható, hatékony és átfogó stratégiával és eljárással kell rendelkeznie annak érdekében, hogy a jelenlegi és jövőben felmerülő kockázatainak fedezetéhez szükséges nagyságú és összetételű tőkét meghatározza, és folyamatosan fenntartsa.”

1. Kockázati stratégia

A kockázati stratégia a belső tőkeellátottság biztosítására irányul, az üzleti stratégiával összhangban bemutatja a takarékszövetkezet kockázatokkal kapcsolatos általános irányvonalát. A PSZÁF-nak a tőkemegfelelés belső értékelési folyamatára vonatkozó útmutatója szerint a kockázati stratégia tartalmazza a hitelintézet kockázatokhoz és kockázatkezeléshez való viszonyát, és az alábbi témakörökre terjed ki:

- Kockázatvállalási politika
- Kockázati étvágy, kockázatvállalási hajlandóság
- Kockázati szerkezet
- Kockázatkezelés szervezete

1.1 Kockázatvállalási politika:

A kockázatvállalási politika összefoglalja a takarékszövetkezet vezetése által elfogadott kockázatvállalási és kockázatkezelési elveket, és tartalmazza mindazokat a szabályokat, kockázatkezelési célokat, amelyek egységes alkalmazását a vezetés az egész intézményen belül elvárja.

A kockázatvállalási politika egyrészt magában foglalja az integrációs szinten elfogadott kockázatkezelési alapelveket, másrészt tartalmazza a vezetés által meghirdetett specifikus elveket és célokat. A kockázatvállalási politika az egyes releváns kockázatokra vonatkozóan külön-külön is tartalmaz alapelveket.

1.1.1 Kockázatkezelési alapelvek közül a legfontosabbak:

1. A takarékszövetkezet mindenkor úgy alakítja kockázatvállalását, kockázatkezelési és a belső tőkemegfelelés értékelési folyamatát, hogy az ne veszélyeztesse a takarékszövetkezet biztonságos működését és a Felügyelet ne korlátozhassa tevékenységét. A takarékszövetkezet által meghatározott belső tőkeszükségletnek mindig megfelelő tőketöbbletet kell biztosítania a szabályozás által meghatározott minimális tőkekövetelmény felett (*Biztonságos működés elve*).
2. A takarékszövetkezet úgy alakítja ki kockázatkezelési folyamatait, hogy elkerülje az érdekkonfliktusokat és az összeférhetlenségi helyzeteket. A kockázatkezelési módszerekért, a kockázatok mértékének behatárolásáért, figyeléséért és jelentéséért

felelős személyek nem végezhetnek olyan tevékenységet, amelyek az érintett kockázatokat hordozó üzleti tevékenységgel vagy azt támogató tevékenységekkel összefüggnek. (*Összeférhetetlenség elve*)

3. A takarékszövetkezet a kockázatkezelési módszereinek és folyamatainak kialakításánál alkalmazza az intézményvédelmi rendszer központi szervei által rendelkezésére bocsátott szabályzatokat, együttműködik az intézményvédelmi rendszerrel a kockázatkezelési módszerek fejlesztésében, a kockázatok alakulásának figyelésében és a minimális tőkekövetelmény mértékének, valamint a belső tőkeszükséglet nagysága meghatározásának kialakításában, a belső tőkeszükséglet megfelelőségének ellenőrzésében (*Együttműködés elve*)
4. A takarékszövetkezet minden lényeges kockázatát azonosítja, méri, figyeli és jelentést készít róluk. A számszerűsíthető kockázatokat limitekkel és a szükséges belső kontrollokkal kezeli, a nem-számszerűsíthető kockázatoknál kontrollokat alkalmaz és a kockázatok alakulásáról rendszeres jelentést készít. (*Lényeges kockázatok kezelésének elve*)
5. A kockázatkezelési módszereknek és kontrolloknak, és a kockázatkezelés költségeinek arányban kell állni a kockázat mértékével, bonyolultságával. (*Költség-haszon elve*)
6. A takarékszövetkezet a kockázatvállalását olyan üzleti tevékenységekre összpontosítja, amelyeknél kellő szaktudással és technikai feltételekkel rendelkezik a kockázat megítélésére, mérésére és nyomon követésére.
7. A takarékszövetkezet az új termékek, szolgáltatások bevezetése előtt minden lényeges kockázati típus vonatkozásában felméri a termék kockázatait, meghatározza a kockázatkezelés módszereit, ideértve a monitoring tevékenységet.
8. A takarékszövetkezet nem folytat számára jogszabály által tiltott tevékenységet, nem vállal kockázatot jogszabályok által tiltott vagy jogszabályba ütköző tevékenységekkel, illetve olyan személyekkel kapcsolatban, akiknek rosszhiszemű magatartása a takarékszövetkezet vagy más az integrációban résztvevő tag számára veszteséget okozott. (*Tiltott tevékenységek elve*)
9. A takarékszövetkezet nem vállal olyan kockázatot, amelynek révén várható, hogy a tőkemegfelelési mutató a kockázati étvágnál meghatározott minimális szint alá csökken.

1.1.2 Kockázatkezelési célok

Általános kockázatkezelési célok

1. A takarékszövetkezet, mint kis intézmény a belső tőkemegfelelés értékelési folyamatában a tőkeszükségletet a legegyszerűbb módszerekkel határozza meg.
2. Kockázatkezelési és kockázati kontroll folyamatait, rendszereit a takarékszövetkezet olyan irányban törekszik fejleszteni, hogy azok felépítése, alapelvei ne ütközzenek a fejlettebb módszerekkel szemben támasztott szabályozási követelményeknek.
3. A takarékszövetkezet elsősorban olyan kockázatokat vállal, amelyeknél helyismerete, az ügyfélhez való közelsége és/vagy a sztenderdizált termékkínálat előnyt jelentenek a kockázatok megítélésénél.
4. A takarékszövetkezet lényeges kockázatainak alakulását folyamatosan figyeli, folyamatosan gyűjti és elemzi az egyes kockázati típusok mértékének jelzésére vonatkozó adatokat.

Hitelkockázat kezelési célok

- Az adósminősítési rendszer továbbfejlesztése, az új tőkemegfelelési szabályozásnak jobban megfelelő minősítési rendszerek elfogadása
- A fedezetértékelési szabályzat felülvizsgálata és olyan átalakítása, hogy az megfeleljen az új tőkemegfelelési szabályozásban foglalt követelményeknek, és hosszú távon lehetővé tegye belső célokra a fejlettebb módszerek (pl. átfogó módszer) alkalmazását
- Fedezetek értékének és fő jellemzőinek kellő gyakorisággal történő felülvizsgálata, a felülvizsgálati eredmények megfelelő nyilvántartása
- Az integrációs szintű lakossági termékek közös scoring rendszerének fejlesztése, illetve tovább fejlesztése
- A hitelmonitoring rendszer fejlesztése, a problémás ügyek minél korábban történő felismerése
- A problémás hitelek részarányának csökkentése

Partnerkockázat kezelési cél

A takarékszövetkezet a stratégiai tervben kijelölt időtávon nem kíván a Pkr. szerinti partnerkockázatot jelentő ügyleteket kötni.

Devizaárfolyam kockázatkezelési cél.

A takarékszövetkezet a valutával, devizával kapcsolatos tevékenysége során és a deviza- vagy valutaárfolyamhoz kötött forint szerződéseinek tekintetében devizaárfolyam kockázatát úgy kezeli, hogy a deviza nyitott pozícióból származó, a Kkr. szerinti tőkekövetelménye ne haladja meg a szavatoló tőke 5%-át.

Kamatkockázat kezelési cél

- Ne keletkezzen olyan helyzet, hogy a Felügyeletnek a kamatpozíció mértéke miatt a Hpt. 152/A §-a alapján intézkedéseket kelljen foganatosítania.

Működési kockázat kezelési célok

- működési kockázati veszteség-események gyűjtése, elemzése
- működési kockázati és kitettségi mutatók monitoringja
- működési kockázatok mérséklése hatékonyabb folyamatszabályozással
- fokozott figyelem a csalási kockázat elleni védekezésre
- összetett, bonyolult ügyleteknél kellő tapasztalattal rendelkező szakértők bevonása

Koncentrációs kockázatkezelési célok

- A túlzott koncentrációk csökkentése, koncentrációs limitrendszerek kialakítása, illetve tovább fejlesztése
- A koncentrációs kockázati jelentések kialakítása, és rendszeres jelentések elkészítése

Likviditás kockázatkezelési célok

- A lejáratú összhang javítása
- Az éven túli aktív ügyletek, ügyletsoportok esetében 35 év maximális futamidő meghatározása
- Túlzott betétes koncentráció szoros figyelése

1.2 Kockázati étvágy, kockázatvállalási hajlandóság

A takarékszövetkezet kockázati étvágya, kockázatvállalási hajlandósága azt mutatja, hogy

- milyen kockázatoknak, milyen mértékben kívánja magát kitenni,
- mely kockázatokot tart elfogadhatónak és melyeket nem,
- milyen módon ellenőrzi és jelenti a kockázatokot

A kockázatvállalási hajlandóságot a takarékszövetkezet három évre, a kockázati stratégia időhorizontjára határozza meg, és rendszeresen, évente felülvizsgálja.

A takarékszövetkezet meghatározza kockázati étvágyát, amelyet a minimális tőkekövetelmény feletti minimálisan tartandó többlettőke mértékében, és az ez alapján számolt tőkemegfelelési mutatóban határoz meg, figyelembe véve az üzleti célkitűzéseket, a minimális tőkekövetelmény aktuális értékét, a belső tőkeszükségletet, és a jogszabályi, valamint felügyeleti követelményeket.

Kockázati étvágyat meghatározó pénzügyi célkitűzések

A takarékszövetkezet kockázati étvágyát a következő 3 éves időszakban az alábbi pénzügyi-jövedelmi célkitűzések befolyásolják:

- a saját tőkére vetített átlagos éves adózott eredmény 10-20%
- a minimális szavatoló tőke szintre vetített átlagos éves adózott eredmény 10-20%

1.3 Kockázati szerkezet

A takarékszövetkezet kockázati szerkezetét kockázati típusonként és – a hitelezési kockázati kitétségek esetében – kitétségi osztályonként kell bemutatni. A kockázati szerkezetben kerül bemutatásra az, hogy a korábbi állapotokhoz képest milyen változások figyelhetők meg a kockázati profilban, és ezt hogyan kezeli a takarékszövetkezet, belsőleg azonosíthatók-e újabb kockázattípusok, és szükséges-e utánuk pótlólagos tőke képzése.

A kockázati szerkezet tervezett változása az üzleti szerkezetre és az üzleti stratégiára épül, ennek révén kerül összhangba az üzleti stratégia és a kockázati stratégia.

A kockázati szerkezetet az egyes kockázati típusok vonatkozásában a szabályozási minimális tőkekövetelmény nagyságával jellemezzük.

Az egyes kockázatokhoz kapcsolódóan a szabályozási tőkekövetelmény méréséhez a takarékszövetkezet az alábbi módszereket alkalmazza:

- Hitelezési kockázat – sztenderd módszer
- Hitelkockázat mérséklés – pénzügyi biztosítékoknál: egyszerű módszer, garanciák, készfizető kezességek esetében sztenderd módszer
- Devizaárfolyam kockázat – sztenderd módszer
- Működési kockázat – alapmutató módszer

A hitelezési kockázat kezelését célzó belső rendszerek (adósmínósítás, fedezetértékelés, kockázatvállalási szabályzat, követelésminósítás, stb.) kockázatalapúak, de a

takarékszövetkezet méretei, üzleti volumenei nem teszik lehetővé statisztikailag megbízható, kockázatmérési modellek kifejlesztését.

A hitelezési kockázat tőkekövetelményét a kockázattal súlyozott kitettség értéknek a hitelkockázat mérséklés figyelembe vétele után meghatározott összegének 8%-a jelenti.

A takarékszövetkezet a hitelezési kockázat tőkekövetelményét *sztenderd módszer szerint*, a hitelezési kockázat-mérséklés hatásának számítását a sztenderd módszer szerint, illetve a pénzügyi biztosítékok *egyszerű módszere* szerint számítja ki.

A hitelezési kockázat belső tőkeszükségletét a takarékszövetkezet a sztenderd módszerre alapítva számítja, néhány eltéréssel: Ezek a következők:

- Figyelembe véve, hogy a takarékszövetkezet tevékenységét a magyar piacon folytatja, és a kitettségek egésze belföldi, függetlenül a sztenderd módszer szerint alkalmazható irányadó minősítéstől, a belső tőkeszükséglet számítás céljaira Magyarország irányadó minősítését „A” kategóriának tekintjük, amely a magyar devizaadósság, 20%-os, a magyarországi hitelintézetekkel, befektetési vállalkozásokkal és önkormányzatokkal szembeni, 3 hónapon túli eredeti lejáratú rendelkező kitettségek 50%-os kockázati súlyozását jelenti.
- A Hkr. nem tesz említést az állami egyszerű kezességvállalásról, holott állami egyszerű kezességvállalás esetén a hitelintézetet végső veszteség nem éri. Ezért a Magyar Állam egyszerű kezességvállalását is nulla százalékos kockázati súllyal vesszük figyelembe.
- Az egyszerű módszer mellett a magyar tőzsdei cégek minősítése miatt a BUX-ban szereplő részvények nem kockázatmérséklők. A belső tőkeszámítás céljára 50%-os értéken beszámíthatók ezek a részvények, tekintettel magas fokú likviditásukra.

A deviza árfolyamkockázat a piaci kockázat egy formája, amely a deviza nyitott pozícióból – a takarékszövetkezet mérlegében és mérlegen kívüli tételeiben, az egyes devizanemekben keletkező eszköz vagy forrástöbbletből – származó kitettségből ered, és a devizaárfolyam-ingadozások következtében veszteséget (ill. nyereséget) eredményezhet.

Devizaárfolyam kockázatvállalás módja az, ha a devizában denominált ügyletet köt a takarékszövetkezet, és ezzel az ügylettel a deviza nyitott pozíció nő.

A kockázati kitettség nagyságát két tényező befolyásolja, egyrészt a nyitott pozíció nagysága, másrészt az árfolyamok változékonysága.

A takarékszövetkezet a kockázati kitettség mértékét a teljes (összesített) deviza nyitott pozíció nagyságával méri.

Amennyiben a takarékszövetkezet Kkr. szerinti összesített nyitott devizapozíciója meghaladja a túllépések levonása előtti szavatoló tőke 2%-át, akkor a devizaárfolyam kockázat tőkekövetelménye a nyitott devizapozíció 8 %-a.

Működési kockázat a takarékszövetkezet meghatározásában annak a kockázata, hogy a takarékszövetkezetet közvetlen vagy közvetett pénzügyi veszteség, illetve a jó hírnevét, vagy az üzletmenet folytonosságát fenyegető, jelentős kár éri a következő egy vagy több ok miatt:

- a belső folyamatok,
- ügynöki tevékenységek,

- kiszervezett tevékenységek,
- rendszerek nem megfelelő vagy hibás működése miatt,
- az alkalmazottak,
- ügynökök,
- más személyek nem megfelelő, szakmailag helytelen tevékenysége, rossz szándékú vagy hanyag cselekedetéből fakadóan, illetve
- a takarékszövetkezeten kívüli külső, a piaci változásokhoz nem sorolható események kapcsán.

A működési kockázat alapmutató módszere szerinti tőkekövetelmény számítás elve azon alapul, hogy a működési kockázat a tevékenység méretével egyenes arányban növekszik, és a tevékenység mérete az úgynevezett irányadó mutatóval jól jellemezhető, aminek kiszámítását rendelet szabályozza.

A takarékszövetkezet működési kockázatának tőkekövetelménye az előbbieket szerint meghatározott irányadó mutató tizenöt százaléka.

1.4 Kockázatkezelési szervezet bemutatása:

A takarékszövetkezet kockázatkezelési rendszerét úgy alakítja ki, hogy biztosítsa a kockázatkezelési elvek és célkitűzések megvalósítását.

A takarékszövetkezetnél a kockázati típusokra vonatkozó információk összefogásáért és a tőketervezésért az alelnök és a gazdasági igazgató a felelős.

A takarékszövetkezet együttműködik az OTIVÁ-val az alábbi területeken:

- Módszerek fejlesztése, módszertani kérdések
- Elemzések, dokumentumok tartalmi elemeinek kialakítása
- Belső, valamint az OTIVÁ-nak szóló jelentések tartalmi és formai követelményeinek kialakítása
- Adatgyűjtés, adatszolgáltatás, adatminőség ellenőrzés
- Belső szabályzatokkal kapcsolatos szttenderdek kialakítása

2. Tőketervezés és a belső tőkeszükséglet meghatározása

A tőketervezés célja, hogy mindenkor biztosítsa a takarékszövetkezetnél a ténylegesen vállalt kockázatoknak megfelelő tőke szintet, és járuljon hozzá a kiegyensúlyozott, stabil növekedéshez is.

A tőketervezés magában foglalja a következőket:

- a szavatoló tőke és belső tőke elemeinek meghatározása és az elemek figyelembe vehetősége, és a rendelkezésre álló tőke számszerűsítése negyedéves bontásban
- a minimális tőkekövetelmény kiszámítása, figyelembe véve a Felügyelet által megkövetelt tőketöbbletet
- belső tőkeszükséglet számítása
- a lényeges kockázati típusok belső tőkeszükségletének meghatározása a különböző kockázati típusok belső tőkeszükséglete alapján

- a limiten belüli kockázatok és a nem-számszerűsíthető kockázatok fedezéséhez szükséges tőketöbblet meghatározása
- a szabályozás által előírt tőkekövetelmény és a belső tőkeszükséglet összehasonlítása
- a rendelkezésre álló tőke összehasonlítása a belső tőkeszükséglettel és a szabályozás által előírt tőkekövetelménnyel.

A takarékszövetkezet a szabályozás által meghatározott minimális tőkeszükségleten (1. Pillér tőkeigénye) felül belső tőkeszükségletet is meghatároz (2. pillér) a következő kockázatokra:

- Hitelezési kockázat,
- Likviditási kockázat,
- Nem kereskedési könyvi kamatkockázat,
- Működési kockázat,
- Stratégiai kockázat,
- Koncentrációs kockázat,
- Irányítási/kontroll kockázat,
- Külső tényezők kockázata.

Ezek egy része számszerűsíthető, azokra meghatározza a szükséges tőkét, más részük nem számszerűsíthető, azokat tőkepufferrel fedi le.

A takarékszövetkezet a szavatoló tőkét a Hpt. V. sz melléklete alapján, legalább a felügyeleti adatszolgáltatásban szereplő formátumban megjelölt, az 5.2. fejezetben megadottak kiemelésével számolja.

A belső tőkeszámítás céljára a takarékszövetkezet a szabályozás által meghatározott szavatoló tőkét alkalmazza, a Hpt. V. sz. mellékletében foglalt korlátozások figyelembe vételével.

Szavatoló tőkével kapcsolatos információk

Pannon Takarékszövetkezet 2009.12.31-i adatai:

Szavatoló tőke számítása (CA tábla adatai):	adatok M Ft-ban:
a.) Alapvető tőke	1.907,680
Járulékos tőke	215,673
Összes kiegészítő tőke	0
b.) Alapvető tőke pozitív elemei	
Alapvető tőkeként elismert tőkeelemek (CAA111)	350,002
Befizetett jegyzett tőke	319,922
Visszavásárolt saját részvények névértéke	0
Tőketartalék	30,080
Alapvető tőkeként elismert tartalékok (CAA112)	1.416,976
Általános kockázati céltartalék (CAA113)	147,715
Alapvető kölcsöntőke (CAA114)	0
Alapvető tőke negatív elemei	
Egyéb levonások az alapvető tőkéből (CAA115)	- 7,013
c.) Járulékos tőke pozitív elemei	
Alapvető kölcsöntőkéből a járulékos tőkébe beszámítható rész (CAA1211)	0
Értékelési tartalékok (CAA1213)	109,688
Járulékos kölcsöntőke (CAA1218)	0
Lejárattal rendelkező alárendelt kölcsöntőke (CAA1223)	24,735
Járulékos tőke negatív elemei	
Lejárattal rendelkező alárendelt kölcsöntőke limit feletti része (CAA1225)	0
Járulékos tőke limit feletti része (CAA123)	0
d.) Levonások az alapvető tőkéből és járulékos tőkéből	
Levonások az alapvető tőkéből (CAA13001)	0
Levonások a járulékos tőkéből (CAA13002)	0
e.) Kockázatok fedezésére figyelembe vehető, levonások utáni összes alapvető tőke és járulékos tőke (CAA1510)	2.123,353

A hitelintézetek tőke megfelelése

1. A belső tőke megfelelés értékelési folyamatára vonatkozó elvek és stratégiák:

Belső tőke: az intézménynek a vonatkozó szabályzatában lefektetett módszertan szerint, saját számítása által belső célokra meghatározott tőke. A belső tőke, ha a hitelintézet a Felügyelet felé kellően meg tudja indokolni, egyes elemeit tekintve, az elemek figyelembe vehetőségének mértékét és arányait illetően eltérhet a Hpt-ben meghatározott szavatoló tőkétől.

Szavatoló tőke: a Hpt. V. sz. melléklete szerint számított tőke, amelyet a szabályozás a tőkekövetelmény számításakor elismer.

Tőke megfelelés – a rendelkezésre álló tőke és a kockázatok fedezéséhez szükséges tőke különbsége

- Szabályozói tőke megfelelés – a szavatoló tőke és a Hpt. 76. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott, a kockázatok fedezéséhez a szabályozás által meghatározott tőkekövetelmény különbsége
- Belső tőke megfelelés – a belső tőke és a kockázatok fedezéséhez a belső szabályzat szerint számított tőkeszükséglet különbsége

Belső tőke megfelelés értékelés folyamat mindazon takarékszövetkezeti folyamatokat magában foglalja, amelyekkel a takarékszövetkezet Vezető Testületei biztosítják, hogy

- a takarékszövetkezet az összes lényeges kockázatot megfelelően azonosítsa, mérje, összesítse és figyelje (monitorozza);
- az intézmény meghatározza a kockázatok fedezéséhez szükséges belső tőke nagyságát, és folyamatosan biztosítsa, hogy a lényeges kockázatok fedezéséhez megfelelő, a belső szabályok szerint meghatározott tőkefedezet álljon rendelkezésre;
- hatékony kockázatkezelési rendszert működtessen, és azt folyamatosan fejlessze.

A Hpt. 76/K §-a (2) szerint belső tőke megfelelés értékelési folyamatnak arányosnak kell lenni a hitelintézet tevékenysége jellegével, nagyságrendjével és összetettségével.

A takarékszövetkezet a Hpt. 13/C §-ában, 76/K §-ában és a 145/A §-ában szereplő arányosság elvének alkalmazása szempontjából kis intézménynek minősíti magát, mert

- nem végez bonyolult tevékenységet, termékei és szolgáltatásai a betétgyűjtési, hitelezési és pénzforgalmi szolgáltatásokhoz kapcsolódnak, származtatott ügyleteket csak fedezeti céllal alkalmaz
- termékeit és szolgáltatásait alapvetően Magyarországon nyújtja, nem végez jelentős határon átnyúló szolgáltatást
- viszonylag kis piaci részesedéssel rendelkezik,
- a Hpt. 76. § (1) bekezdésében meghatározott hitelezési, partner-, különböző típusú piaci és működési kockázatok minimális tőkekövetelményének számításához nem alkalmaz a Felügyelet által jóváhagyott, a vonatkozó külön kormányrendeletekben meghatározott fejlett módszereket.

2. A kitettségek tőkekövetelménye kitettségi osztályonkénti bontásban

M Ft-ban:

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

A sztenderd módszer (SA módszer) tőkekövetelménye összesen:	1.132,408
Központi kormányok és központi bankok (CAB2111101)	0
Regionális kormányok vagy helyi önkormányzatok (CAB2111102)	7,279
Közszektorbeli intézmények (CAB2111103)	0
Hitelintézetek és befektetési vállalkozások (CAB2111106)	153,214
Vállalkozások (CAB2111107)	70,360
Lakosság (CAB2111108)	664,218
Ingatlannal fedezett követelések (CAB2111109)	43,215
Késedelmes tételek (CAB2111110)	16,380
Kollektív befektetési értékpapírok (CAB2111114)	17,820
Egyéb tételek (CAB2111115)	159,922

3. A fizetési késedelem és a hitelminőség romlás kezelésének belső szabályai:

Késedelmes tételnek kell tekinteni a 90 napot meghaladóan késedelembe esett kitettségeket. A hitelminőség romlása miatt ezekre a tételekre értékvesztést kell elszámolni. Ezen felül 150, 100 ill. 50 %-os kockázati súlyozással kell figyelembe venni e tételeket attól függően, hogy az elszámolt értékvesztés az elismert hitelkockázati fedezettel nem biztosított kitettség összegének 20 %-át meghaladja-e vagy nem, valamint attól függően, hogy a kitettség lakóingatlannal fedezett jelzáloggal biztosított-e.

A késedelmes tételeket úgy kell kezelni, hogy további hitelminőség romlást ne okozzon.

4. Az értékvesztés elszámolásának és visszairásának, a céltartalék képzésének és felhasználásának meghatározása és módszerei:

4.1 A minősítés szempontrendszere

1.) A minősítést végzők valamennyi, a takarékszövetkezet könyvviteli nyilvántartásában szereplő ügyletet minősítenek, amelyek függetlenül attól, hogy határidőn túliak-e, vagy sem. A követelésminősítés az ügyfél illetve partnerminősítésre épül, a követelésminősítési kategóriák képzésénél az adóminősítési besorolást figyelembe kell venni. A kintlévőségek alakulását mindaddig figyelemmel kell kísérni, amíg azok visszafizetésre, kiegyenlítésre vagy a könyvviteli nyilvántartásból való kivezetésre nem kerülnek.

2.) A kintlévőségek minősítéséhez vizsgálja a takarékszövetkezet az ügyfél pénzügyi helyzetét, az ügylet kockázatát, a felajánlott fedezetek minőségét, a vállalkozás jövőbeni kilátásait, az ügyfél fizetőképességét és kapcsolatait más vállalkozásokkal, illetve hitelintézetekkel. A minősítés elvégzéséhez a takarékszövetkezet ügyfeleitől a pénzügyi helyzet és a fizetőképesség megállapításához rendszeres adatszolgáltatást kér. Ugyancsak

rendszeres adatszolgáltatást kér a halasztott fizetéssel vagy/és visszavásárlási kötelezettséggel eladott eszközök vásárlóitól is.

3.) A takarékszövetkezet által vállalt kockázatokat a következők szerint sorolta be a minősítési kategóriák valamelyikébe.

3.1. Az 5 Mft-ot meg nem haladó lakossági, vállalkozói, önkormányzati és egyéb, a minősítés időpontjában fennálló tőkekövetelések, valamint vállalt bankgarancia, bankkezeség besorolásánál – elsősorban a késedelem időtartamához kötődő – egyszerűsített minősítési eljárást alkalmazott.

Az ügyletminősítés vonatkozásában lakossági ügyfélnek tekintendő a magánszemély, nem vállalkozási minőségben kötött szerződéseinek tekintetében.

A fenti összeghatárt meghaladó nem lakossági tőkeköveteléseket, vállalt bankgaranciákat, bankkezeséget, valamint a hitelintézeteknél elhelyezett bankközi betéteket, a befektetési és forgatási célú értékpapírokat, a vagyoni érdekeltségeket, az átvett eszközöket egyedileg minősítette. A mérlegen kívüli kötelezettségeket eyebekben az alapügylettel együttesen bírálta el.

3.2. A kintlévőségek minősítése során, a takarékszövetkezet együttesen vizsgálja a kintlévőség törlesztésével kapcsolatban keletkezett tőke- és kamattörlesztési késedelmeket, az ügyfél pénzügyi helyzetében, stabilitásában, jövedelemtermelő képességében beállott változásokat, a takarékszövetkezet kockázatvállalási koncentrációját az ügyfél gazdasági ágazatában, a fedezetként felajánlott biztosítékok értékében, mobilizálhatóságában és hozzáférhetőségében bekövetkezett változásokat, továbbá egyedi minősítés esetén a kalkulált várható veszteséget. A kintlévőség minősítését a fenti tényezők együttes mérlegelése után állapítja meg.

3.3. A Hpt. 79. § -ában meghatározott, nagykockázatnak minősülő kintlévőségeket a takarékszövetkezet az egyedi minősítésnél meghatározott módon, a veszteségkalkuláció eredményeképpen sorolta a megfelelő minősítési kategóriába.

3.4. A befektetési és kereskedelmi célú értékpapírok valamint a vagyoni érdekeltségek minősítése során a takarékszövetkezet a fenti ügyletekből származó várható veszteséget becsüli fel, s a befektetés bruttó könyv szerinti értékének és az elszámolt értékvesztés egymáshoz viszonyított arányának megfelelő kategóriába sorolja be. A tőzsdei és tőzsdén kívüli forgalomban résztvevő értékpapírok esetében a minősítés a két minősítési időszak közötti árfolyam alakulás alapján, egyedi eljárás keretében történik.

3.5. A nem problémamentes kategóriába sorolt valódi és nem valódi penziós ügyleteket egyedi minősítés keretében értékeli a takarékszövetkezet, és erről a Felügyelet részére a negyedéves jelentés keretében szöveges értékelést készít. Halasztott fizetéssel vagy visszavásárlási kötelezettséggel eladott eszköz esetében, vagy ha az eladáshoz a takarékszövetkezet bármilyen módon kockázatot vállal, az eszköz minősítését és értékelését az eladást megelőzően ismételt felülvizsgálja, és azt dokumentálja.

3.6. A függő és jövőbeni kötelezettségek minősítése során a takarékszövetkezet a mérlegen kívüli tételek súlyozását meghatározó kockázati tényezőt, valamint az ügyfél pénzügyi helyzetéből és egyéb jellemzőiből megállapítható bizonytalansági tényezőt veszi figyelembe, és a kéttípusú kockázat együttes mérlegelésével alakítja ki a minősítési besorolást.

3.7. A kintlévőségek, a befektetések és a mérlegen kívüli tételek minősítése során - a várható veszteségek és a késedelem figyelembe vételével - a biztosítékokat is mérlegelni kell. Ez azt jelenti, hogy a kategóriába sorolásnál és a várható veszteségek mértékénél figyelembe kell venni, hogy a biztosítékokból mennyi idő alatt és milyen összeg megtérülésére lehet számítani.

A fedezetek felülvizsgálatát évente kell elvégezni, s ennek eredményét a követelések minősítési kategóriába történő besorolásánál figyelembe kell venni.

3.8. A Takarékszövetkezet a csoportos értékelés módszerét nem alkalmazza.

Nem vehető figyelembe a kintlévőség minősítésekor az a biztosíték,

- amely esetében a takarékszövetkezet a biztosíték érvényesítését megkísérelte, de azt 24 hónapon belül realizálni nem tudta,
- amelyet az ügyfél vagy harmadik személy már más jogügylet biztosítékeként adott, ide nem értve az ingatlanra vonatkozó jelzálogjoggal terhelt zálogtárgyat,
- amely az ingatlanra vonatkozó jelzálog jog esetén a jelzálog bejegyzés sorrendjét figyelembe véve a megelőző jelzálog bejegyzések összegével együtt meghaladja a biztosíték – ügyfél számviteli nyilvántartásában szereplő - könyv szerinti értékének vagy a vagyoneértékelő által megállapított értékének (ha ez utóbbi az alacsonyabb) hetven százalékát.

Nem vehető figyelembe az ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódó ügyletek minősítése során a biztosíték jövőbeni várható értéke és hozama sem.

4.) A kintlévőségek folyamatos figyelemmel kísérése során a takarékszövetkezet megvizsgálja, hogy az adós által vállalt kötelezettségek teljesülnek-e, és milyen mértékben, továbbá megváltoztak-e az adósnak a követelés visszafizetésére vonatkozó körülményei, illetve merültek-e fel olyan szempontok, amelyek alapján a minősítés időpontjában a kintlévőség addigi minősítését meg kell megváltoztatni. Ennek érdekében kiemelt figyelemmel vizsgálja a hiteligényt kiváltó okokat, az adós üzleti tervének változását, pénzjövödelme tervezett alakulását, adósságszolgálatának teljesítését a Takarékszövetkezettel, más hitelintézetekkel illetve többi hitelezőivel szemben (ideértve az esetleges köztartozásokat is), a felajánlott fedezetek értékében, mobilizálhatóságában és hozzáférhetőségében bekövetkezett esetleges negatív változásokat.

5.) Az egy ügyféllel szemben különböző kockázatvállalással járó ügyletekből adódóan keletkezett tételek egymástól eltérő eszközminősítési kategóriába is sorolhatók a rájuk vonatkozó minősítési szempontok mérlegelésével. Az ilyen tételeket az ügyfél- illetve partnerminősítés szempontjából következetesen kell megítélni. Egy adott eszköz csak egy minősítési kategóriába sorolható.

6.) Ügyfélcsoport, azaz két vagy több ügyfél esetében, akikkel szemben a takarékszövetkezet kockázatot vállal, és akik részére való kihelyezés egyetlen kockázatnak minősül az alábbiak miatt:

- az egyik ügyfél közvetve vagy közvetlenül ellenőrzést gyakorol a másik felett,
- az ügyfelek kapcsolatából adódóan az egyik ügyfélnek felmerülő pénzügyi probléma valószínűsíthetően a másik ügyfélnél is fizetési nehézségeket okoz (készfizető kezesség, garancia, jogszabályon alapuló korlátlan és egyetemleges felelősség, közvetlen kereskedelmi függőség, közeli hozzátartozói viszony közös háztartásban élő hozzátartozók esetén).

Az előzőekben meghatározott csoport valamennyi tagjával szemben fennálló követeléseket a takarékszövetkezet felülvizsgálja, ha az ügyfélcsoport bármely tagja nem teljesíti határidőben fizetési kötelezettségét.

7.) A takarékszövetkezet az eszközöket és mérlegen kívüli tételeket az elvégzett minősítések alapján a fizetési késedelem és a várható veszteség figyelembe vételével a következő kategóriákba sorolja be:

- I. Problémamentes követelések
- II. Külön figyelendő követelések
- III. Átlag alatti minősítésű követelések
- IV. Kétes minősítésű követelések
- V. Rossz minősítésű követelések

8.) A takarékszövetkezet a forgatási és befektetési célú értékpapírok és a vagyoni érdekeltségek után **értékvesztést számol el**, amennyiben a minősítés időpontjában a befektetés könyv szerinti értéke és piaci értéke között tartós és jelentős összegű különbség mutatkozik, azaz veszteség keletkezése valószínűsíthető.

Az ügyfélkövetelések esetében a takarékszövetkezet **értékvesztést számol el**, amennyiben a követelés könyv szerinti értéke és várhatóan megtérülő értéke között a minősítés időpontjában veszteségjellegű különbség mutatkozik.

A takarékszövetkezet a Számviteli törvény és a 250/2000 Korm. rendelet értelmében **értékvesztést számol el** az átvett eszközök, a készletek és egyéb követelések után.

A takarékszövetkezet a mérlegen kívüli kötelezettségek esetében a várható veszteségek fedezetére **céltartalékot képez**. Ugyancsak céltartalékot képez a nyugdíjra és végkielégítésre, valamint a számviteli törvényben meghatározott várható kötelezettségek és költségek fedezetére.

9.) Az értékvesztés mértékének meghatározásánál **egyszerűsített minősítési eljárás esetén** elsősorban a késedelmes napok számát, egyedi minősítés esetén pedig alapvetően a valószínűsíthető veszteség mértékét kell figyelembe venni.

Ha a minősítés során az adott eszköz könyv szerinti értéke alacsonyabb a valószínűsíthető veszteségnél, illetve magasabb az adott eszköz piaci értékénél, úgy a takarékszövetkezet értékvesztést számol el.

Befektetési és forgatási célú értékpapírok esetén a várható piaci érték meghatározásakor a takarékszövetkezet a kibocsátó tartós piaci megítélését, ennek tendenciáját, a befektetés tőzsdei vagy tőzsdén kívüli árfolyamát, a jegyzett tőke/saját tőke arányát annak tendenciáját, illetve

azt veszi figyelembe, hogy lejáratkor, beváltáskor a kibocsátó várhatóan megfizeti-e és milyen értékben az értékpapír névértékét.

Ügyfélkövetelések esetében a takarékszövetkezet a bruttó könyv szerinti érték és a valószínűsíthető veszteség arányát veszi figyelembe. Amennyiben a kettő arányában a minősítés időpontjában veszteségjellegű különbség mutatkozik, úgy értékvesztést számol el.

Az értékvesztés összegének meghatározásához a devizaeszközök és mérlegen kívüli tételek esetében a bruttó könyv szerinti értéket az értékeléskori - a devizaeszközök értékeléséhez használt - devizaárfolyamon kell forintra átszámítani.

10.) Amennyiben a minősítés során az ügyfélkövetelés várható megtérülése magasabb a könyv szerinti értéknél, azaz a minősítési kategória javul, úgy az **értékvesztés visszairásával** a könyvszerinti értéket növelni kell, de maximum a bekerülési érték erejéig. Az értékvesztés visszairásánál a várható megtérülés változását írásban dokumentálni kell, s ezt a hiteldossziéhoz kell csatolni.

A befektetési és forgatási célú értékpapírok esetében, ha a minősítéskori piaci érték jelentősen és tartósan magasabb az értékpapír könyv szerinti értékénél, úgy az **értékvesztés visszairásával** növeli a takarékszövetkezet a könyv szerinti értéket, de maximum a beszerzési ár illetve a névérték erejéig.

A számviteli törvény alapján a takarékszövetkezet mérlegkészítéskor értékvesztést számolhat el a vásárolt készletekre, ha a készlet bekerülési illetve könyv szerinti értéke lényegesen magasabb mérlegkészítéskor ismert piaci értékénél. Ugyancsak értékvesztést kell elszámolni, azaz csökkenteni kell a készlet bekerülési, illetve könyv szerinti értékét, ha mérlegkészítéskor a készlet a vonatkozó előírásoknak (szabvány, szakmai előírás) nem felel meg, eredeti rendeltetésének megfelelően nem használható, megrongálódott, ha felhasználása kétségesse vált, illetve ha készlet feleslegesnek bizonyult.

11.) A halasztott kamatfizetéses lakáscélú hitelek valamint a tandíjhitelek mérlegkészítés időpontjáig meg nem fizetett kamatának megfelelő összegben a takarékszövetkezet céltartalékot képez, amit az eszközökön belül, mint kamatkövetelés utáni céltartalékot tart nyilván. Az ilyen címen képzett céltartalék összegét csak akkor szabad felhasználni, ha a halasztott kamatfizetéses lakáscélú hitelek illetve a tandíj hitelek üzleti évre járó, a mérlegkészítés időpontjáig esedékes kamata meghaladja az üzleti évben ilyen címen elszámolt kamatok összegét.

12.) Független kötelezettségek és a jövőbeni kötelezettségek után képzett kockázati céltartalékként kell elszámolni - a mérlegen kívüli tételek közé tartozó - független kötelezettségek és jövőbeni kötelezettségek minősítése alapján képzett kockázati céltartalék összegét.

13.) Ha az évközi minősítés során a kockázati céltartalék állománya meghaladja a minősítés szerint szükséges szintet, akkor a céltartalék többletet fel kell szabadítani. A független és jövőbeni kötelezettség megszűnésekor illetve az abból adódó veszteség realizálásakor a kockázati céltartalékot fel kell használni.

14.) A korrigált MFÖ után képzett általános kockázati céltartalék: 175,851 M Ft.

15.) A számviteli törvény alapján a takarékszövetkezet a várható kötelezettségek fedezetére céltartalékot képez. Ide értendő a végkielégítés és nyugdíj, nem pénzügyi garanciális kötelezettségek, valamint a várható, jelentős és időszakonként ismétlődő jövőbeni költségek

(fenntartási, átszervezési költségek). Ezeket a céltartalékokat a takarékszövetkezet a források között tartja nyilván.

4.3 A számviteli beszámítások utáni kitettség értékek hitelezési kockázat-mérséklés figyelembe vétele előtti összege és a kitettségek átlagos értéke osztályonkénti bontásban:

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

Kitettségi osztályok	Darab	Összeg M Ft-ban	Átlagos kitettség M Ft-ban
Központi kormányval, központi bankkal szembeni kitettség	60	10.993,301	183,222
Önkormányzatokkal szembeni kitettség	10	104,745	10,745
Hitelintézzettel és befektetési vállalkozással szembeni kitettség	5	7.152,529	1.430,506
Vállalkozásokkal szembeni kitettség	15	964,534	64,302
Lakossággal szembeni kitettség	17 916	13.755,241	0,768
Ingtatlannal fedezett kitettség	324	1.548,693	4.780
Késedelmes tételek	1 752	1.230,389	0,702
Kollektív bef. értékpapír	2	222,754	111,377
Egyéb tételek	1	2.453,603	2.453,603
Összesen:	20 020	38.425,789	1,919

4.4 Kitettségek ügyfélkategória szerinti megoszlása kitettségi osztályonként

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

Kitettségi osztályok ügyfélkategória szerint	Összeg M Ft-ban	Megoszlás %
Központi kormányval, központi bankkal szembeni kitettség	10.993,301	28,61
Önkormányzatokkal szembeni kitettség	104,745	0,27
Hitelintézettel és befektetési vállalkozással szembeni kitettség	7.152,529	18,62
Vállalkozásokkal szembeni kitettség	964,534	2,51
<i>ebből: KKV-val szembeni</i>	964,534	2,51
<i>egyéni vállalkozóval szembeni</i>		
Lakossággal szembeni kitettség	13.755,241	35,79
<i>ebből: KKV-val szembeni</i>	3.689,784	9,60
<i>egyéni vállalkozóval szembeni</i>	1.259,268	3,28
<i>lakossággal szembeni</i>	8.806,189	22,91
Ingtatlannal fedezett kitettség	1.548,693	4,03
Késedelmes tételek	1.230,389	3,20
<i>ebből: KKV-val szembeni</i>	311,678	0,81
<i>egyéni vállalkozóval szembeni</i>	12,049	0,03
<i>lakossággal szembeni</i>	889,604	2,32
<i>önkormányzattal szembeni</i>	17.058	0,04
Kollektív bef. értékpapír	222,754	0,58
Egyéb tételek	2.453,603	6,39
Összesen:	38.425,789	100,00

4.5 Kitettségek futamidő szerinti csoportosítása kitettségi osztályonként

Pannon Takarékszövetkezet adatai (mó Ft):

Kitettségi osztályok	Éven belüli	1-5 év közötti	5 éven túli	Összesen
Központi kormányval, központi bankkal szembeni kitettség	9.727,908	1.265,393		10.993,301
Önkormányzatokkal szembeni kitettség	17,000	87,745		104,745
Hitelintézettel és befektetési vállalkozással szembeni kitettség	6.999,897	152,632		7.152,529
Vállalkozásokkal szembeni kitettség	164,545	70,322	729,667	964,534
Lakossággal szembeni kitettség	3.514,398	2.656,782	7.584,061	13.755,241
Ingtatlannal fedezett kitettség			1.548,693	1.548,693
Késedelmes tételek	181,523	688,249	360,617	1.230,389
Kollektív bef. értékpapír		222,754		222,754
Egyéb tételek	992,344		1.461,259	2.453,603
Összesen:	21.597,615	5.143,877	11.684,297	38.425,789

4.6 A késedelmes kitétségek ügyfélkategória szerinti összegei (hitelkeretek és garanciák nélkül):

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

Késedelmes kitétségek ügyfélkategóriák szerint	Kitétség összege M Ft
Jogi személyiségű vállalkozások hitelei	248,676
Nem jogi személyiségű vállalkozások hitelei	63,002
Egyéni vállalkozók hitelei	12,049
Lakosság hitelei	889,604
Egyéb hitelek (önkorm. és nonprofit)	17,058
Összesen:	1.230,389

4.7 A kitétségekkel kapcsolatban elszámolt értékvesztés és céltartalék alakulása 2009-ben

Pannon Takarékszövetkezet adatai (mó Ft):

Megnevezés	Nyitó állomány	Év./CT képzés	Év./CT visszairás	Záró állomány
Értékvesztés ügyfélkategóriánként:				
Jogi személyiségű vállalkozások hitelei	155,097	268,945	162,060	261,982
Nem jogi személyiségű vállalkozások hitelei	3,532	83,410	21,263	65,679
Egyéni vállalkozók hitelei	6,986	32,511	20,508	18,989
Lakosság hitelei	451,386	515,572	215,743	749,215
Hitelek külföld	0,001	0,001		0,002
Egyéb hitelek (önkorm.)	5,011	4,163	2,865	6,309
Egyéb eszközök	25,257	62,550	30,105	57,702
Összesen:	647,270	967,152	452,544	1.159,878
Céltartalék:				
Függő kötelezettségekre képzett CT	111	2,944	2,517	538
Egyéb CT	2,038	20,770	15,023	7,785
Általános kockázati CT	115,439	60,412	0	175,851
Összesen:	117,588	84,126	17,540	184,174

Sztenderd módszer

A takarékszövetkezet a hitelezési kockázat tőkekövetelményét a *sztenderd módszer* szerint, a hitelezési-kockázatmérséklés hatásának számítását a *sztenderd módszer* szerint, illetve a pénzügyi biztosítékok egyszerű módszere szerint számítja ki.

A *sztenderd módszer* alkalmazásánál a kockázattal súlyozott kitétség érték meghatározásához a takarékszövetkezet minden kitétséget a vonatkozó rendeletben meghatározott kitétségi osztályok valamelyikébe sorolja be.

1. A takarékszövetkezet által elfogadott hitelminősítő szervezetek

A takarékszövetkezet a PSZÁF által elfogadott külső hitelminősítő szervezeteket fogadta el. Ezek a következők:

1. Moody's
2. Standard & Poor's
3. Fitch Ratings
4. Japan Credit Rating Agency
5. Rating and Investment

2. A külső hitelminősítő szervezetek kitétségi osztályokra alkalmazott minősítései

A központi kormánynak és a központi banknak van elismert külső hitelminősítő szervezet általi hitelminősítése, ezért a velük kapcsolatos kitétségeknél a PSZÁF által a hitelminősítéshez hozzárendelt besorolás alapján az egyes besorolásokhoz a megadott kockázati súlyokat kell alkalmazni. A további kitétségi osztályokhoz rendelt kockázati súlyok meghatározása ennek következménye.

Az elismert hitelminősítő szervezetek minősítése a központi kormányra és központi bankra vonatkozóan a következő:

1. Moody's	A3
2. Standard & Poor's	BBB-
3. Fitch Ratings	BBB
4. Japan Credit Rating Agency	BBB+

E minősítés szerint a (két legrosszabb figyelembe vételével) a rendelet szerinti 3. kategóriába sorolható a kormány és a központi bank, amihez 50 %-os kockázati súly tartozik.

3. Kitétségek értéke és a kockázatmérséklés utáni tőkeigény

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

Kitétségi osztályok	Összes nettó kitétség MFt	Súlyozott kitétség MFt	Szv.tőkéből levont összeg M Ft
Központi kormánnyal, központi bankkal szembeni kitétség	10.993,301	0,000	0,000
Önkormányzatokkal szembeni kitétség	87,587	87,587	7,007
Hitelintézzettel és befektetési vállalkozással szembeni kitétség	7.152,529	1.899,933	151,995
Vállalkozásokkal szembeni kitétség	771,645	797,592	63,807
Lakossággal szembeni kitétség	12.529,590	8.162,288	652,983
Ingatlannal fedezett kitétség	1.538,640	538,524	43,082
Késedelmes tételek	204,752	204,752	16,380
Kollektív bef. értékpapírban f. kitétség	222,754	222,754	17,820
Egyéb tételek	2.395,901	1.999,028	159,922
Összesen:	35.896,699	13.912,458	1.112,996
Mérlegen kívüli tételek:	1.368,674	242,653	19,412
Együttesen:	37.265,373	14.155,111	1.132,408

Hitelezési kockázat-mérséklés

1. A Fedezetértékelés folyamata és főbb szabályai

1.1. A biztosítékok elfogadásának szempontjai

Hitelfedezet céljából **csak olyan** - az ügyfél, vagy annak javára harmadik személy által felajánlott **biztosíték fogadható el**, amely

- a) **fizikai megléte** (hozzáférhetősége, tárolási helye, stb.), jogi státusza hitelt érdemlő **dokumentumokkal alátámasztott és ellenőrizhető**,
- b) biztosíték **a biztosítéknyújtó személy tulajdonában van**, vagy azzal szabadon rendelkezhet, valamint **a biztosíték eredete**, továbbá **pertől, tehertől és igényektől mentessége igazolt**,
- c) **ténylegesen értékkel bír**, vagy értéke megállapítható és bizonyítható,
- d) biztosíték **mobilizálható, valós piaccal rendelkezik**, értékesíthető vagy értékesítésének feltételei megteremthetők.

A felajánlott biztosítékok elfogadhatóságát még a befogadásuk előtt meg kell vizsgálni.

Nem fogadhatók el biztosítékként olyan vagyoni eszközök (azok az ingóságok, vagy ingatlanok), amelyek

- törvényi rendelkezések tilalma szerint nem képezhetik szokásos kereskedés tárgyát (pl. fegyverek, drogok, stb.);
- forgalomképesek ugyan, de értékesítésük az átlagos piaci körülményeknél nehezebben lehetséges, vagy speciális szakértelmet igényel (pl. különleges berendezések, műkincsek.);
- forgalmi értéke piaci átlagár, hivatalos árjegyzék stb. hiányában egyedi jellegük, az átlagosnál kockázatosabb mobilizálhatóság és a kalkuláció nehézsége miatt kellő biztonsággal nem állapítható meg (pl. sportlétesítmények)
- Készpénz, olyan közraktárjegy, amely mögött álló áru a tőzsdei kereskedésben is részt vesz, valamint tőzsdén forgalmazott értékpapír és áru kivételével a hitelintézet szavatoló tőkéjének öt százalékát meghaladó értékű vagyontárgyat csak abban az esetben vehet figyelembe kockázatcsökkentő tételként, ha annak értékét - a külön jogszabályok szerint erre feljogosított - szakértő írásos formában is igazolta.

A hitelek előterjesztőinek a biztosítékok elfogadása előtt minden esetben meg kell győződniük az ügyfél által felajánlott fedezetek valódiságáról, illetve elfogadhatóságáról.

A felajánlott biztosítékok bankszerűen csak akkor alkalmazhatók, ha – a hatályos jogszabályok normái szerint - az adott biztosíték esetében a Takarékszövetkezet zálogjogra, engedményezésre, átruházásra stb. vonatkozó jogosultságát szerződésbe foglalták.

1.2. A biztosítékok elismerhetőségi feltételei

A biztosítékok elfogadása során az előterjesztőnek kiemelt figyelmet kell fordítani a fedezetek kapcsolódó jogszabály szerinti elismerhetőségi feltételeinek biztosítására, melyek a következők:

1.2.1. A pénzügyi biztosíték esetén

- a) a biztosíték tárgyának értéke és az ügyfél hitelminősítése közötti korreláció nem lehet jelentős, (ezt az Ügyfél- és partnerminősítési Szabályzat hivatott biztosítani)
- b) a biztosíték érvényesítésére vonatkozó átlátható és megbízható eljárás érdekében a biztosítéki megállapodás megfelelően dokumentált kell legyen, valamint
- c) a biztosítékkal egy harmadik fél kell rendelkezzen és a Takarékszövetkezetnek minden szükséges intézkedést meg kell tennie annak érdekében, hogy a harmadik fél a biztosíték tárgyát saját eszközeitől elkülönítve tartsa.

A pénzügyi biztosíték hitelkockázati fedezetként történő elismerésének további feltétele, hogy a Takarékszövetkezetnek:

- a) a szerződésben vagy jogszabályban előírt minden szükséges lépést meg kell tennie annak érdekében, hogy a pénzügyi biztosíték az irányadó joghatóság előtt érvényesíthető legyen,
- b) éves monitoring keretében meg kell bizonyosodnia arról, hogy a biztosítéki megállapodás az irányadó joghatóság előtt érvényes és érvényesíthető,
- c) megbízható eljárást és folyamatot kell alkalmaznia a biztosítékból származó kockázatok ellenőrzésére,
- d) belső szabályzatokkal és eljárásokkal kell rendelkeznie az elismerhető biztosíték típusára és mértékére vonatkozóan, valamint
- e) legalább hathavonta vagy az értékben való jelentős csökkenés esetén azonnal újra meg kell határoznia a biztosíték tárgyának piaci értékét.

1.2.2.. Garancia, készfizető kezesség esetén

a biztosíték akkor ismerhető el hitelkockázati fedezetként, ha az

- a) közvetlen,
- b) mértéke egyértelműen meghatározott,
- c) a vonatkozó szerződés nem tartalmaz olyan kikötést, amelynek betartása a Takarékszövetkezet közvetlen ellenőrzésén kívül esik, és amely
 1. lehetővé tenné a fedezetnyújtó számára, hogy a fedezetet egyoldalúan megszüntesse,
 2. növelhetné a fedezet tényleges költségeit, ha a fedezett kitettség hitelminősége romlik,
 3. megakadályozhatná, hogy a fedezetnyújtót kötelezzék a szerződés szerű teljesítésre, ha az **eredeti ügyfél nem felel meg fizetési kötelezettségének, és**
 4. megengedné a fedezet nyújtójának a hitelkockázati fedezet futamidejének a rövidítését, és

- d) valamennyi irányadó joghatóság előtt érvényes és érvényesíthető.

A hitelkockázati fedezet közvetlen, ha az ügyfél nemteljesítése esetén a Takarékszövetkezet közvetlenül a fedezetnyújtóhoz fordulhat a kifizetés teljesítése érdekében.

A fentiekén kívül a garancia és a készfizető kezesség elismerhetőségének további feltétele, hogy

a) az ügyfél nemteljesítése esetén a Takarékszövetkezetnek jogában áll a garanciát és a készfizető kezességet nyújtótól a hitelkockázati fedezet alapját képező követelés szerinti összeget ésszerű időn belül követelni,

b) a garanciához és a készfizető kezességhez nem kapcsolódik olyan rendelkezés, amely szerint a Takarékszövetkezetnek a kifizetés előtt először az ügyféltől kell megkísérelnie a követelés behajtását,

Jelen b) pontban foglaltak a sortartó kezességet érintik, de **a belső tőkeszükséglet számítása** során elismerhetőségi feltételként nem kell figyelembe venni (vagyis a sortartó is elismerhető).

c) a garancia és a készfizető kezesség az azt nyújtó által egyértelműen dokumentált kötelezettségvállalás, valamint

d) a garanciának és a készfizető kezességnek ki kell terjednie minden olyan összegre, amelyet az ügyfélnek a Takarékszövetkezet követelésével kapcsolatban teljesítenie kell, illetőleg ha bizonyos kifizetéseket a hitelkockázati fedezet köréből kizártak, a hitelkockázati fedezet értékét azzal korrigálni kell.

1.2.3. Ingatlant terhelő dologi biztosíték (jelzálogjog) esetén

a) az ingatlant terhelő dologi biztosíték a szerződés megkötésének időpontjában valamennyi irányadó joghatóság előtt érvényesíthető kell legyen,

b) a zálogjog az ingatlan-nyilvántartásban megfelelő módon és időrendben van nyilvántartva,

Jelen b) pont alkalmazása tekintetében a belső tőkeszükséglet számítása során nem elismerhetőségi feltétel a bejegyzés, de szükséges legalább az előírt ranghely bejegyzését lehetővé tevő széljegy.

c) a szerződés lehetővé teszi a Takarékszövetkezet számára, hogy a zálogjoggal biztosított követelését ésszerű időn belül érvényesítse,

d) a Takarékszövetkezet a lakóingatlan piaci értékét legalább háromévente, lakóingatlanok nem minősülő ingatlan piaci értékét legalább évente egyszer, jelentős változásoknak kitett ingatlanpiac esetén ennél gyakrabban felülvizsgálja,

e) a Takarékszövetkezet belső szabályzatokkal és eljárásokkal kell rendelkezzen a hitelkockázati fedezetként elismerhető ingatlan típusára vonatkozóan, és

f) a Takarékszövetkezetnek rendelkeznie kell olyan eljárással, amellyel nyomon követheti, hogy a hitelkockázati fedezetként elismerhető ingatlan káresemény ellen megfelelően biztosított legyen.

A d) pontban meghatározott felülvizsgálatra, valamint az újraértékelendő ingatlanok meghatározására statisztikai módszerek is alkalmazhatók.

Független ingatlanvagyon-értékelőnek¹ kell végeznie az ingatlan piaci értékének a d) pontban meghatározott felülvizsgálatát, ha

- a) a Takarékszövetkezet rendelkezésére álló információk szerint az ingatlan piaci értéke az átlagos piaci árhoz viszonyítva jelentősen csökken, vagy
- b) a nyújtott kölcsön értéke meghaladja a három millió eurót vagy ennek megfelelő forintban vagy más devizanemben fennálló összeget, vagy a Takarékszövetkezet szavatoló tőkéjének öt százalékát

1.2.4. Egyéb, előre rendelkezésre bocsátott hitelkockázati fedezet esetén

1.2.4.1. A nem hitelnyújtó hitelintézetnél óvadékként vagy letétként elhelyezett készpénz vagy betét akkor ismerhető el egyéb, előre rendelkezésre bocsátott hitelkockázati fedezetként, ha

- a) az óvadék valamennyi irányadó joghatóság előtt érvényes és érvényesíthető,*
- b) az a hitelintézet, amelynél az óvadékot vagy a letétet elhelyezték, kifizetést kizárólag a Takarékszövetkezet engedélyével teljesíthet, és*
- c) az óvadék feltétlen és visszavonhatatlan.*

1.2.4.2. Nem teljesítés esetére fedezetet nyújtó életbiztosítási kötvény vagy szerződés - amelynek a kedvezményezettje a Takarékszövetkezet - akkor ismerhető el egyéb, előre rendelkezésre bocsátott hitelkockázati fedezetként, ha

- a) a biztosító megfelel a következő követelményeknek:
legalább egy éve nyújt üzletszerűen előre nem rendelkezésre bocsátott hitelkockázati fedezetet,
elismert külső hitelminősítő szervezet általi minősítéssel és legalább 3. hitelminősítésű besorolással rendelkezik*

A belső tőkeszükséglet számítása során nem elismerhetőségi feltétel a minősítés, a biztosító személyt a Cenzúra Bizottság fogadja el.

- b) abból eredő követelésre a Takarékszövetkezet javára zálogjogot alapítottak,*
- c) a biztosítót értesítették a zálogjog alapításáról, és ennek következtében a zálogjog jogosultja más követeléseket megelőző sorrendben kielégítést kereshet,*
- d) a kötvény vagy szerződés biztosítási összege vagy visszavásárlási értéke nem csökkenhet,*
- e) a Takarékszövetkezet jogosult arra, hogy az ügyfél nemteljesítése esetén a kötvény vagy szerződés visszavásárlási értékének a zálogszerződésben meghatározott részét időben megkapja,*

¹ A független ingatlanvagyon-értékelő az a személy, aki rendelkezik a külön jogszabályban előírt szakmai végzettséggel és a hitelezési döntéssel kapcsolatos folyamatoktól független

f) a kötvény vagy a szerződés a kölcsön teljes futamidejére hitelkockázati fedezetet biztosít azzal, hogy ha a biztosítási jogviszony a kölcsön futamideje előtt jár le, akkor a futamidő végéig fedezetül szolgál a biztosítási összegnek vagy visszavásárlási értéknek a zálogszerződésben meghatározott része,

g) a b) pont szerinti zálogjog alapítás a kölcsönszerződés megkötésekor valamennyi irányadó joghatóság előtt érvényes és érvényesíthető, és

h) a Takarékszövetkezetet tájékoztatják a kötvénytulajdonos vagy szerződő fél bármely, a kötvénnyel vagy szerződéssel kapcsolatos nem teljesítéséről.

1.2.5. További biztosítékok elismerhetőségi feltételei

1.2.5.1. Az ingó vagyontárgyat terhelő dologi biztosíték akkor ismerhető el hitelkockázati fedezetként, ha

a) valamennyi irányadó joghatóság előtt érvényes és ésszerű időn belül érvényesíthető,

b) a Takarékszövetkezet javára alapított biztosíték első ranghelyen szerepel a biztosíték zálogjogi (biztosítéki) vagy egyéb nyilvántartásban, vagy ha arra másnak az intézmény zálogjogát megelőző zálogjoga nincs,

c) a biztosíték tárgyának értékét a Takarékszövetkezet évente legalább egyszer - ha a piacot meghatározó tényezők változása indokolja, akkor többször - felülvizsgálja,

d) a kölcsön vagy biztosítéki szerződés részletesen rögzíti a biztosíték tárgyának leírását, valamint az érték felülvizsgálatának módját és gyakoriságát,

e) a Takarékszövetkezet belső szabályzatokkal és eljárásokkal rendelkezik a biztosíték tárgyának típusára és mértékére vonatkozóan,

f) a Takarékszövetkezet kockázatvállalási szabályzata tartalmazza a kitettséghez kapcsolódó szükséges biztosíték mértékét, a biztosíték érvényesíthetőségét, a piaci értékének meghatározási módszerét, valamint a biztosíték értéke volatilitásának figyelembevételét,

g) a Takarékszövetkezet az értékelés és az érték felülvizsgálata során figyelembe veszi az értékcsökkenést és az avulást,

h) a Takarékszövetkezet jogosult a biztosíték tárgyát ellenőrizni, és rendelkezik az ellenőrzéshez szükséges szabályzatokkal és eljárásokkal, és

i) a Takarékszövetkezet rendelkezik olyan eljárással, amellyel nyomon követheti, hogy a hitelkockázati fedezetként elismerhető ingó vagyontárgy káresemény ellen megfelelően biztosított legyen.

Az ingó vagyontárgyat terhelő dologi biztosíték hitelkockázati fedezetként való elismerését nem érinti a követelés érvényesítésével kapcsolatos, jogszabályon alapuló követelések kielégítési sorrendben való elsőbbsége.

1.2.5.2. A követelést terhelő dologi biztosíték elismerhetőségi feltételei

- a) a biztosíték alapján a Takarékszövetkezetnek egyértelműen és hatékonyan kell rendelkeznie a követelés felett,
- b) a Takarékszövetkezetnek minden, az alkalmazandó jog szerint szükséges lépést meg kell tennie annak érdekében, hogy a biztosíték minden más követelést megelőzően érvényesíthető legyen,
- c) a Takarékszövetkezetnek éves jogi felülvizsgálat keretében meg kell bizonyosodnia arról, hogy a biztosíték az irányadó joghatóság előtt érvényes és érvényesíthető,
- d) az ügyfél nem teljesítése esetén a Takarékszövetkezet jogosult kell legyen a követelés ésszerű időn belüli érvényesítésére (behajtására) vagy - a követelés adósának hozzájárulása nélkül - a követelés átruházására (értékesítésére),
- e) a Takarékszövetkezet belső szabályzatban rögzíti a követelésekhez kapcsolódó kockázatok figyelemmel kísérését, amelynek kapcsán kitér az ügyfél tevékenységének üzleti és ágazati elemzésére, az ügyfél hitelezési gyakorlatára, valamint arra, hogy a követelés milyen üzleti partnerekhez kapcsolódik,
- f) a kitettség értéke és a követelés értéke közötti különbség meghatározásakor a Takarékszövetkezetnek valamennyi rendelkezésére álló információt figyelembe kell vennie, ideértve a beszédési költségeket, a feltételhez kötött engedményezést, a zálogjogot, a megterhelt követelés-poolokon (követelés-halmazokon) belüli koncentrációt, valamint a Takarékszövetkezet portfólióján belüli koncentrációs kockázatot,
- g) a fedezetül elfogadott követelések megoszlásának (diverzifikáltságának) lehetővé kell tennie a hitelezési kockázat csökkentését,
- h) az ügyfél és a követelés kötelezettje között pozitív korreláció áll fenn, de a Takarékszövetkezet az ehhez kapcsolódó kockázatokat figyelembe veszi a biztosíték-halmazhoz tartozó követelés nyomon követésénél,
- i) a követelés nem az ügyféllel szoros kapcsolatban álló személyekkel szemben áll fenn, és
- j) a Takarékszövetkezetnek a nem teljesítés esetére belső szabályzatban meghatározott követelés-behajtási eljárással kell rendelkeznie.

Az elismerhetőség kapcsán figyelemmel kell lenni a lejárat *eltérésre*, amely akkor fordul elő, ha a hitelkockázati fedezet, vagyis a biztosítéki szerződés (hitelkockázat mérséklését biztosító szerződés) hátralevő futamideje rövidebb, mint a fedezett kitettség hátralevő futamideje. Lejárat *eltérés* alapvetően a pénzügyi biztosítékok bevonása esetén fordul elő. *A biztosítéki szerződések megkötésekor minden esetben biztosítani kell a lejárat* *összhangot*.

2. Az elismert biztosítékok fő típusai

1. Pénzügyi biztosítékok
2. A nem hitelnyújtó hitelintézetnél óvadékként vagy letétként elhelyezett készpénz vagy betét.

3. Az életbiztosítási kötvény vagy szerződés, ha a hitelnyújtó hitelintézet javára az életbiztosítási kötvényből, szerződésből eredő követelésre zálogjogot alapítottak.
4. A nem hitelnyújtó hitelintézet által kibocsátott értékpapír, ha azt a kibocsátó kérésre visszavásárolja.
5. Garancia és készfizető kezesség

3. A garanciát nyújtók és kezességet vállalók hitelminősítési kategóriái:

Partner megnevezése (HKR szerint)	1 AAA- AA-	2 A+- A-	3 BBB+- BBB-	4 BB+- BB-	5 B+- B-	6 CCC+- CCC-
Központi kormány és központi bank			1			
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás						

4. A készfizető kezességgel és garanciával biztosított kitétségek értéke:

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

Megnevezés	Kitettség összege M Ft
Összesen:	1.499,337
Állam készfizető kezességével fedezett kitétség	26,362
Hitelgarantica Zrt. garanciájával fedezett kitétség	1.039,818
AVHGA Zrt. garanciájával fedezett kitétség	433,157

5. Elismert hitelkockázati fedezettel és pénzügyi biztosítékokkal lefedett kitétség értéke:

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

Kitettségi osztályok	Fedezett, összes kitétség M Ft
Központi kormánnyal, központi bankkal szembeni kitétség	
Önkormányzatokkal szembeni kitétség	
Hitelintézettel és befektetési vállalkozással szembeni kitétség	
Vállalkozásokkal szembeni kitétség	62,500
Lakossággal szembeni kitétség	473,334
Késedelmes tételek	
Egyéb tételek	
Összesen:	535,834

Kereskedési könyvben nem szereplő részvények, pozíciók

Az MTB Zrt részvényének mérleg szerinti értéke: 154,673 millió forint.

A részesedést a befektetések között tartja nyilván a takarékszövetkezet, nem kereskedési céllal vásárolta.

Az értékpapír állomány döntő hányadát lejáratig tartja a takarékszövetkezet, csupán néhány esetben értékesített lejárat előtt papírokat.

A kereskedési könyvben nem szereplő pozíciók kamatkockázata

A kamatkockázat az eszközök és források eltérő jellemzőinek eltéréséből keletkeznek. A banki könyv (nem kereskedési könyv) kamatkockázat mérése sztenderd kamatláb változást feltételező duration gap módszer szerint történik, követve a Felügyelet megfelelő módszertani útmutatóját (PSZÁF 2/2008.). A takarékszövetkezet a lejáratral rendelkező instrumentumok lejárat előtti előtörlesztését, illetve a betét felmondását nem modellezi. A lejárat nélküli szerződések (pl. folyószámla betét, folyószámla hitel stb.) tartós részét (amit magbetétnek is neveznek) nem modellezi.

A kamatláb kockázat mérése negyedévente történik.

A takarékszövetkezet a duration gap módszer alapján banki könyvhöz (nem kereskedési könyv) tartozó instrumentumoknak nettó jelenérték változását méri. A mérés alapján kialakította devizanemenként a portfólió nettó jelenérték változást mutató arányt, amely az adott devizanemhez tartozó súlyozott összeg és a szavatoló tőke aránya. Ez látható a következő táblázatban.

Pannon Takarékszövetkezet adatai:

Időszak/Deviznem	HUF	EUR	USD	CHF	GBP	JPY
2009. I.	6,519	0,013		-0,018		
2009. II.	2,806	-0,004		0,000		
2009. III.	4,498	-0,008		0,071		
2009. IV.	-0,950	0,000		0,052		

Működési kockázat

A takarékszövetkezet a HPT. 76/J. § értelmében az Alapmutató módszer szerint számolja a működési kockázat tőkekövetelményét, melynek **értéke:**

Pannon Takarékszövetkezet esetében: 300,031 M Ft.

Kelt, Komárom 2010.05.25.

Pannon Takarékszövetkezet ügyvezetése